

CAMMINO DIRITTO

Rivista di informazione giuridica
<https://rivista.camminodiritto.it>

UNIUNEA BANCARĂ EUROPEANĂ: UN PAS MAJOR

Elemente Uniunii Bancare: Mecanismul Unic de Supraveghere (SSM); Mecanismul Unic de Rezoluție (SRM); armonizarea sistemelor de garantare a depozitelor naționale.

di **Alexandra Ivan**

IUS/09 - ISTITUZIONI DI DIRITTO PUBBLICO

Articolo divulgativo - ISSN 2421-7123

Direttore responsabile

Raffaele Giaquinto

Publicato, Mercoledì 9 Novembre 2016

Rezumat:

Motivele înființării Uniunii Bancare Europene Mecanismul Unic de Supraveghere și rolul BCE-ului (Banca Centrală Europeană); Mecanismul Unic de Rezoluție; Noile norme europene privind gestionarea crizelor

1. Motivele înființării Uniunii Bancare Europene

Criza financiară care a început în 2008 și s-a înrăutățit în 2011, prin urmarea impactul asupra datoriilor suverane ale unor țări, s-a manifestat astfel necesitatea unei structuri de control integrate, care să asigure stabilitatea financiară în zona euro și reducerea costurile și a riscurilor asociate cu “salvarea” de către creditorii. Se dezvoltă, prin urmare, ideea reală a unei uniuni la nivel european, care se bazează pe mai multe motive. În primul rând, necesitatea de a rupe legătura dintre riscul bancar și riscul suveran și apoi necesitatea de a depăși două contradicții prezente în sistemul European. În primul rând, cea care se referă la existența unei zone financiare integrate și la permanența inegală și fragmentată a politicilor și sistemelor naționale de supraveghere; în al doilea rând, cea referitoare la transmisia neomogenă a politicilor monetare a BCE-ului în diferite țări. Lipsa armonizării în cadrul juridic European, cauzată în principal de faptul că normele permit statelor membre importante marje de discreție în punerea în aplicare, acest fapt este deosebit de problematic în vederea funcționării la nivel transfrontier caracterizată de intermediarii supuși acestor reguli.

Prezența, de fapt, a marilor intermediari ce operează în mai multe țări, necesită controale uniforme, eliminând astfel cumulul și localismul, permițând supravegherea grupurilor bancare în ansamblu, urmărind stabilitatea sistemului bancar european. Criza financiară a arătat că, în multe țări ale Uniunii Europene, instrumentele de gestionare a crizelor bancare nu erau adecvate, în special în fața unor dificultăți pentru intermediari cu structuri de organizare complexe și cu o rețea extinsă de relații cu alți furnizori de servicii financiare. Lipsa unui sistem comun de gestionare a crizelor bancare, teama de a suporta ineficiența altora cu propriile resurse, a ridicat bariere între țări și a redus expunerile la nivel transfrontier, care a subminat circulația deplină de capital și lichidități. Depășirea impasului în procesul de integrare a fost acceptarea unui exercițiu comun de instrumente de supraveghere prudentială și de gestionare a crizelor, prin crearea mecanismului unic de supraveghere și a celui de rezoluție.

2. Mecanismul Unic de Supraveghere (MUS) și rolul BCE-ului

Crearea unui sistem integrat de supraveghere a băncilor a fost o posibilitate deja prevăzută în tratat; acest lucru a permis stabilirea MUS-ului printr-o procedură legislativă specială. Stabilit de Regulamentul EU nr. 1024/2013 din 15 octombrie 2013, MUS-ul atribuie BCE-ului rolul de Autoritate de supraveghere de referință pentru băncile din zona euro și prevede o distincție între cele mai importante bănci la nivel european (significant institutions) supuse supravegherii directe de BCE și ale băncilor de importanță mai mică (c.d. less significant) unde BCE trebuie, în principiu, să asigure că acțiunea de supraveghere este făcută în manieră uniformă de către autoritățile naționale.

În acest scop, BCE-ului i se încredințează competențele necesare pentru a facilita armonizarea practicilor de supraveghere, inclusiv capacitatea proprie de a conduce responsabilitatea de supraveghere directă a băncilor mai puțin semnificative. Pentru toate băncile, deciziile strategice, cum ar fi cele referitoare la accesul pe piață și a structurilor de proprietate, sunt încredințate interacțiunii dintre BCE și autoritățile naționale, care au sarcina de instruire. În partea de sus a mecanismului este plasat Consiliul de Supraveghere (Supervisory Board), în cadrul căruia stau reprezentanți cu drept de vot a tuturor autorităților naționale ale țărilor din Mecanismul Unic.

Este la latitudinea Consiliului formularea propunerilor decizionale Consiliului executiv al BCE-ului (Governing Council), care este responsabil pentru aprobarea finală printr-un proces de aprobare tacită (fără procedura de obiecție) adică fără exprimarea dezacordului din motive de politică monetară. S-a realizat astfel un echilibru bun, datorită naturii “cooperative” al mecanismul, care în proiectarea instituțională ca și în realitate operațională, e fondată să acționeze ca o “rețea de autorități”. Crearea MUS-ului are consecințe foarte importante atât pentru Banca Italiană, chemată pentru a-și asuma noi responsabilități la nivel european și la contribuirea consolidării unui sistem integrat de supraveghere, cea ce înseamnă că sistemul bancar italian, va trebui să dezvolte noi dinamici competitive și de anvergură.

3. Mecanismul Unic de Rezoluție

Mecanismul Unic de Supraveghere este doar unul dintre cei trei piloni care stau la baza proiectul Uniunii Bancare. Aceasta este însoțit de un sistem european de soluționare a crizei bancare: Mecanismul Unic de Rezoluție (MUR), în funcționare deplină începând cu 1 ianuarie 2016. Cu cel de-al doilea pilon, responsabilitatea de gestionare a crizelor bancare este împărțită între aceleași țări care fac parte din Mecanismul Unic de Supraveghere, cu obiectivele explicite de oprire a riscul de contagiune,

reducerea costurilor pentru contribuabili și minimizarea impactul crizei bancare asupra economiei reale. Regulamentul EU /2014/806 instituțional al Mecanismului Unic de Rezoluție, aprobat în iulie 2014, a dat o dimensiune supranațională gestionării crizelor, urmând același model și aceeași extindere geografică efectuate de Mecanismul Unic de Supraveghere. Prin urmare, în mod similar Consiliului de Supraveghere, în cea ce privește MUR, acesta va depinde de un Comitat Unic de Rezoluție (Single Resolution Board, SRB) în gestirea directă a procedurilor care implică bancile “semnificative”.

Este de datoria Comitetului, definirea strategiilor de rezoluție și a instrumentelor care vor fi utilizate în vederea menținerii stabilității financiare în zona euro. Autoritățile naționale de rezoluție (National Resolution Authority, NRA), pe lângă participarea la deciziile Comitetului, sunt responsabile pentru punerea în aplicare a măsuri concrete de rezoluție. Autoritățile naționale de rezoluție rămân responsabile și de gestionarea crizelor bancare a intermediarilor mai puțin semnificativi. În desfășurarea acestor activități, ANR va acționa conform reglementărilor și a normelor stabilite de Comitetul Unic de Rezoluție care, în cazuri excepționale poate exercita puteri de substituție asigurând unitatea efectivă a Mecanismului. Este de asemenea prevăzută crearea unui Fondul unic de rezoluție pentru finanțarea programelor de rezoluție (Single Resolution Fund, SRF) alimentat prin contribuțiile de la intermediarii țărilor din zona euro printr-un plan de depozitare distribuit în 8 ani, fără utilizarea banilor publici. Atât SRB cât și Autoritățile naționale vor profita de instrumente de gestionare a crizelor introduse de Norma 2014/59/UE (Banking Recovery and Resolution Directive, BRRD).

Decretul legislativ din 12 septembrie 2015 nr. 72 și legea delegației europene 2014, aprobată pe 2 iulie 2015, au atribuit Băncii italiene, funcția de Autoritate națională de rezoluție (ANR).

4. Noile norme europene privind gestionarea crizelor (BRRD)

BRRD (Banking Recovery and Resolution Directive) introduce norme armonizate în toate țările europene pentru prevenirea și gestionarea crizelor bancare și ale firmelor de investiții. BRRD a fost transpusă în Italia pe 16 noiembrie 2015 prin aprobarea de către Parlament a legii 180/15, care pune în aplicare norma, și din decretul legislativ 181/15, cu modificările necesare făcute la decretul legislativ nr. 385 din 1 septembrie 1993 și la decretul legislativ din 24 februarie 1998, nr. 58. BRRD oferă autorităților de rezoluție puteri și instrumente pentru: planul de gestionare a crizelor; intervenirea în timp util

înainte de manifestarea completă a crizei; pentru o mai bună gestionare a procesul de “rezoluție”. Pentru finanțarea măsurilor de rezoluție e prevăzută crearea de fonduri alimentate prin contribuții plătite de intermediari. Deja în timpul operațiunilor normale a bănci, autoritățile de rezoluție vor trebui să pregătească planuri de rezoluție care să identifice strategiile și acțiunile ce vor trebui luate în cazul unei crize. Este de datoria autorităților de supraveghere aprobarea planurile de redresare predispușe de intermediari, unde sunt indicate măsurile ce trebuiesc luate la primele semne de deteriorare a condițiilor băncii.

Noile reguli vor permite gestionarea crizelor într-o manieră ordonată prin utilizarea de instrumente mai eficiente și prin utilizarea resurselor din sectorul privat, reducând efectele negative asupra sistemului economic și evitând costul despăgubirilor serioase ale contribuabililor; pierderi și recapitalizarea bănci aflată în dificultate sau crearea unei entități noi care să continue funcțiile esențiale. Intervenția publică e prevăzută doar în circumstanțe excepționale pentru a preveni ca momentul de criză a unui intermediar să aibă repercusiuni grave asupra funcționării sistemului financiar în ansamblu. Activarea intervenției publice, cum ar fi de exemplu naționalizarea temporară, necesită totuși partajarea costurilor de criza cu acționarii și creditorii printr-o cauțiune internă de cel puțin 8 la sută din totalul obligațiilor.

Surse:

- Sfameni Giannelli, diritto degli intermediari e dei mercati finanziari, Seconda Edizione, Egea;
- www.bancaditalia.it